মণিপুৰ আৰু অন্যান্য

বনাম

চান্দাম মণিহাৰ সিং

২৩ ছেপ্টেম্বৰ, ১৯৯৯

[ন্যায়াধীশ এছ. বি. মজমুদাৰ আৰু ন্যায়াধীশ এছ. এন. ফুকন]

পানী (প্ৰদূষণ প্ৰতিৰোধ আৰু নিয়ন্ত্ৰণ) আইন, ১৯৭৪

উপ ধাৰা ৪, ৫(১), (৩), (৪), (৬), ৬(১) আৰু (২)- ৰাজ্যিক প্ৰদূষণ নিয়ন্ত্ৰণ পৰিষদ- গঠন আৰু পুনৰ গঠন- অধ্যক্ষকে ধৰি পৰিষদৰ সদস্যসকলৰ কাৰ্যকাল- নিৰ্ণয়- পৰিষদৰ অধ্যক্ষৰ পদত্যাগ- অস্থায়ী খালী পদ পূৰণ কৰিবলৈ অধ্যক্ষ হিচাপে উত্তৰদাতাৰ মনোনয়ন- পৰৱৰ্তী কাৰ্যালয়ৰ পৰা অপসাৰণ- উচ্চ ন্যায়ালয়ে অপসাৰণ বাতিল কৰি উত্তৰদাতাজনক মনোনয়নৰ তাৰিখৰ পৰা সম্পূৰ্ণ তিনি বছৰ কাৰ্যকালৰ বাবে বাহাল ৰাখিবলৈ নিৰ্দেশ দিয়ে- বৈধতা- উপস্থাপন কৰে, নৈমিত্তিক খালী পদ পূৰণ কৰিবলৈ মনোনীত ব্যক্তি, কেৱল মূল সদস্যৰ অৱশিষ্ট কাৰ্যকালৰ বাবে সক্ষম হ'ব- উচ্চ ন্যায়ালয়ে সেই উত্তৰদাতাজনক তিনি বছৰৰ বাবে পদত অধিষ্ঠিত হোৱাৰ অধিকাৰ প্ৰদান কৰাটো ন্যায়সঙ্গত নহয়- সেৱা আইন।

ধাৰা ৪(১) আৰু (৩)- ৰাজ্যিক প্ৰদূষণ নিয়ন্ত্ৰণ পৰিষদ- পৰিষদৰ এজন নতুন সদস্যৰ মনোনয়ন- পৰিষদৰ পুনৰ গঠন- ইয়াৰ প্ৰয়োজনীয়তা।

৫-৫-১৯৯৫ তাৰিখৰ চৰকাৰী অধিসূচনা অনুসৰি, আপীলকাৰী ৰাজ্যই পানী (প্ৰদূষণ প্ৰতিৰোধ আৰু নিয়ন্ত্ৰণ) আইন, ১৯৭৪-ৰ ধাৰা ৪-ৰ অধীনত নিজৰ ক্ষমতা প্ৰয়োগ কৰি ৰাজ্যিক প্ৰদূষণ নিয়ন্ত্ৰণ পৰিষদক

পুনৰ গঠন কৰে। পৰিষদৰ অধ্যক্ষকে ধৰি বিভিন্ন বিষয়া মনোনীত কৰা হৈছে। আইনখনৰ ধাৰা ৫(১)ৰ অধীনত পৰিষদৰ অধ্যক্ষজনে তেওঁৰ নিযুক্তিৰ তাৰিখৰ পৰা তিনি বছৰৰ বাবে আৰু তেওঁৰ উত্তৰাধিকাৰী নিযুক্ত নোহোৱা সময়লৈকে কাৰ্যভাৰ গ্ৰহণ কৰাৰ অধিকাৰ আছিল। পূৰ্বৰ অধ্যক্ষগৰাকীৰ পদত্যাগৰ ফলত খালী হোৱা পদটো পূৰণ কৰিবলৈ উত্তৰদাতাক ১৬.১০.১৯৯৬-ত পৰিষদৰ অধ্যক্ষ হিচাপে নিযুক্তি দিয়া হৈছিল। অৱশ্যে, উত্তৰদাতাক কাৰণ দেখুৱাৰ জাননী জাৰি কৰি ১৯.১০.১৯৯৮তাৰিখৰ এক নিৰ্দেশৰ দ্বাৰা কাৰ্যালয়ৰ পৰা আঁতৰাই দিয়া হৈছিল। প্ৰত্যাহ্বানৰ সন্দৰ্ভত উচ্চ ন্যায়ালয়ে অপসাৰণৰ নিৰ্দেশ বাতিল কৰি ৰায় দিছিল যে, উত্তৰদাতাজনে তেওঁৰ নিযুক্তিৰ তাৰিখৰ পৰা তিনি বছৰৰ বাবে পদত থকাৰ অধিকাৰ আছে। সেয়েহে বৰ্তমানৰ আপীল আবেদন।

আপীলকাৰীৰ হৈ যুক্তি প্ৰদৰ্শন কৰা হৈছিল যে, আইনখনৰ ধাৰা ৫ (৬)ৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত, উচ্চ ন্যায়ালয়ে আপীলকাৰীসকলক উত্তৰদাতাক অধ্যক্ষ হিচাপে অব্যাহত থাকিবলৈ স্পষ্ট তিনি বছৰৰ সময় উপলব্ধ আছিল বুলি ধাৰণা কৰি ১৫.১০.১৯৯৯লৈকে অধ্যক্ষ হিচাপে অব্যাহত থাকিবলৈ নিৰ্দেশ দিয়াৰ ক্ষেত্ৰত ন্যায়সঙ্গত নাছিল।

আপীলৰ অনুমতি দি আদালতে

উপস্থাপন কৰে, ১.১ উচ্চ ন্যায়ালয়ে এই সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰাটো যুক্তিসংগত নাছিল যে, উত্তৰদাতাজনে তেওঁৰ নিযুক্তিৰ তাৰিখৰ পৰা তিনি বছৰৰ বাবে পদত থকাৰ অধিকাৰ আছে। [১৯৯-এ-বি]

১.২ পানী (প্ৰদূষণ প্ৰতিৰোধ আৰু নিয়ন্ত্ৰণ) আইন, ১৯৭৪-ৰ ৫ (১)-ত উল্লেখ কৰা হৈছে যে, অধ্যক্ষকে ধৰি পৰিষদৰ এজন সদস্যৰ কাৰ্যকাল

মনোনয়নৰ তাৰিখৰ পৰা তিনি বছৰ হ'ব। তেওঁৰ উত্তৰাধিকাৰীয়ে কাৰ্যালয়ত প্ৰৱেশ নকৰালৈকে তেওঁ অনুমোদিত সময়ৰ বাহিৰেও কাৰ্যকালত অব্যাহত থকাৰ অধিকাৰ থাকিব। অৱশ্যে, আইনখনৰ ধাৰা ৫ (৬)ত উল্লেখ কৰা হৈছে যে, পৰিষদ এখনৰ অস্থায়ী খালী ঠাই নতুন মনোনয়নৰ দ্বাৰা পূৰণ কৰা হ'ব আৰু খালী ঠাই পূৰণ কৰিবলৈ মনোনীত ব্যক্তিজনে কেৱল বাকী থকা কাৰ্যকালৰ বাবে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰিব, যি সময়চোৱাৰ বাবে তেওঁ যাৰ স্থানত মনোনীত হৈছে সেই সদস্যজন পদত অধিৰ্ষ্ঠিত হ'ব লাগিছিল। কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰ বা ৰাজ্য চৰকাৰৰ দ্বাৰা কোনো সদস্যক অপসাৰণ কৰা, পৰিষদৰ কোনো সদস্যৰ পদত্যাগ বা আইনৰ ধাৰা ৬(১)ৰ অধীনত এজন সদস্যক অযোগ্য ঘোষণা কৰাৰ ফলত পৰিষদৰ এখন আকস্মিক খালী ঠাই উদ্ভৱ হ'ব পাৰে। [১৯৬-জি; ১৯৭-এ-বি; জি]

১.৩. বৰ্তমান গোচৰত, পূৰ্বৰ অধ্যক্ষক ০৫.০৫.১৯৯৫ত মনোনীত কৰা হৈছিল আৰু তেওঁৰ নিয়মীয়া কাৰ্যকাল ০৪.০৫.১৯৯৮ত সমাপ্ত হ'ব লাগিছিল। ইয়াৰ মাজতে, তেওঁৰ পদত্যাগৰ ফলত অধ্যক্ষৰ কাৰ্যকৰী খালী ঠাই হৈছিল আৰু উক্ত খালী পদ উত্তৰদাতাৰ মনোনয়নৰ দ্বাৰা পূৰণ কৰা হৈছিল। সেয়েহে, প্ৰতিস্থাপিত মনোনীত অধ্যক্ষ হিচাপে তেওঁৰ কাৰ্যকালৰ ম্যাদ শেষ নোহোৱা কাৰ্যকাল কেৱল ০৪.০৫.১৯৯৮লৈকে বা তেওঁৰ উত্তৰাধিকাৰীক সেই পদত অধিৰ্ষ্ঠিত হ'বলৈ নিযুক্তি দিয়া পৰ্যন্ত অব্যাহত থাকিব পাৰে। সেয়েহে, উচ্চ ন্যায়ালয়ে এইটো ধাৰণা কৰাত ভুল কৰিছিল যে, অধ্যক্ষ হিচাপে উত্তৰদাতাৰ কাৰ্যকাল ০৪.০৫.১৯৯৮ পাৰহৈ যাব পাৰে বা সেই তাৰিখৰ পৰা উত্তৰদাতাৰ অধ্যক্ষ হিচাপে মনোনয়নৰ তাৰিখৰ পৰা ৩বছৰৰ ম্যাদ শেষ হোৱালৈকে অধ্যক্ষৰ কোনো খালী ঠাই

নাছিল। অৱশ্যে, এই আদালতৰ নিৰ্দেশে উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ চূড়ান্ত নিৰ্দেশৰ ওপৰত কোনো প্ৰভাৱ পেলাব নোৱাৰে কাৰণ, উত্তৰদাতাৰ অধ্যক্ষ হিচাপে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰিবলৈ এক মাহতকৈও কম সময় আছে আৰু সেই সময়ৰ বাহিৰে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰাৰ কোনো অভিপ্ৰায় নাই। [১৯৮-বি-চি; ১৯৯-বি-চি]

২. ৰাজ্য চৰকাৰে প্ৰতিবাৰে যেতিয়া নতুন সদস্যসকলক অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হয় বা নতুন অধ্যক্ষ অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হয় তেতিয়া পৰিষদখন পুনৰ গঠন কৰাৰ প্ৰয়োজন নাই। দৰাচলতে, আইনখনৰ ধাৰা ৪ৰ উপধাৰা (৩)ত প্ৰতিটো নিৰ্ধাৰণ কৰা হৈছে যে, ৰাজ্যিক পৰিষদ উপধাৰা (১)ৰ অধীনত অধিসূচনাত ৰাজ্য চৰকাৰে নিৰ্ধাৰণ কৰা নামৰ এক নিগম স্বৰূপ হ'ব, যাৰ perpetual succession (উত্তৰাধিকাৰ) আৰু উমৈহতীয়া মোহৰ থাকিব।

দেৱানী আপীলীয় ক্ষেত্ৰাধিকাৰ- দেৱানী আপীল নং ৫৫৬১-১৯৯৯।

ডব্লিউ. এ. নং ৬৩- ১৯৯৯-ত গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ ১০-০৬-১৯৯৯ তাৰিখৰ ৰায় আৰু আদেশৰ পৰা।

আপীলকাৰীৰ পক্ষত ৰাজু ৰামচন্দ্ৰন আৰু কে. নোবিন সিং।

উত্তৰদাতাৰ পক্ষত অশোক কুমাৰ সিং আৰু শ্ৰীমতী চুলতানা ছানাৱাৰ।

আদালতৰ ৰায় প্ৰদান কৰিছে।

ন্যায়াধীশ এচ্. বি. মজমুদাৰ, অনুমতি প্ৰদান কৰা হৈছিল।

আমি অৱশেষত এই আবেদনত পক্ষসমূহৰ অভিজ্ঞ জ্যেষ্ঠ পৰামৰ্শদাতাৰ উপস্থাপন কথা শুনোহক। আবেদনকাৰীসকলৰ অভিজ্ঞ জ্যেষ্ঠ

পৰামৰ্শদাতাই এই আবেদনত দুগুণ অভিযোগ উত্থাপন কৰিছিল। সেই অভিযোগবোৰ বুজিবলৈ কেইটামান প্ৰাসংগিক তথ্য উল্লেখ কৰাটো প্ৰয়োজনীয় হ'ব।

পানী (প্ৰদূষণ প্ৰতিৰোধ আৰু নিয়ন্ত্ৰণ) আইন, ১৯৭৪ (পিছলৈ আইন বুলি উল্লেখ কৰা হ'ব), ভাৰতৰ সংবিধানৰ ২৫২নং অনুচ্ছেদৰ দফা(১) অনুসৰি ২৮-১২-১৯৮৭ত অনুষ্ঠিত ৩৬নং অধিৱেশনত মণিপুৰ ৰাজ্যৰ বিধানসভাই গ্ৰহণ কৰিছিল। কেন্দ্ৰীয় আইনখন গৃহীত হোৱাৰ লগে লগে আৰু মণিপুৰ ৰাজ্যৰ বাবে প্ৰযোজ্য হোৱাত, আইনখনৰ ৪নং ধাৰাৰ অধীনত ১নং আবেদনকাৰী- মণিপুৰ ৰাজ্যৰ ৰাজ্যিক প্ৰদূষণ নিয়ন্ত্ৰণ পৰিষদ গঠন কৰাৰ ক্ষমতা লাভ কৰে (ইয়াৰ পিছলৈ ব'ৰ্ড (পৰিষদ) বুলি উল্লেখ কৰা হ'ব)। আইনখনৰ ৪নং ধাৰাৰ অধীনত ইয়াৰ ক্ষমতা প্ৰয়োগ কৰি, আপীলকাৰী নং১- ৰাজ্য চৰকাৰে বিভিন্ন জাননীৰ জৰিয়তে সময়ে সময়ে পৰিষদ গঠন/পুনৰ গঠন কৰিছিল। বৰ্তমানৰ উদ্দেশ্যৰ বাবে প্ৰাসংগিক কথাটো হ'ল- ০৫-০৫-১৯৯৫তাৰিখৰ চৰকাৰী অধিসূচনাৰ দ্বাৰা পৰিষদৰ পুনৰ গঠন। উক্ত জাননী অনুসৰি মণিপুৰৰ ৰাজ্যপালে আইনৰ ৪নং ধাৰা অনুসৰি পৰিষদখন পুনৰ গঠন কৰি মণিপুৰৰ তেতিয়াৰ সন্মানীয় মন্ত্ৰী(এছ. টি. ই.)ক অধ্যক্ষৰূপে ধৰি লৈ বিভিন্ন সদস্যক মনোনীত কৰে। উক্ত অধ্যক্ষ আইনৰ ধাৰা ৫(১)ৰ দ্বাৰা নিৰ্ধাৰিত তেওঁৰ মনোনয়নৰ তাৰিখৰ পৰা তিনি বছৰৰ বাবে তেওঁৰ কাৰ্যালয়ত অধিষ্ঠিত হোৱাৰ অধিকাৰী আছিল। তেওঁ নিশ্চিতভাৱে তেওঁৰ উত্তৰাধিকাৰীয়ে কাৰ্যালয়ত যোগদান নকৰালৈকে তিনি বছৰৰ ম্যাদ শেষ হোৱাৰ পিছতো অধ্যক্ষ হিচাপে কাৰ্যকালত অব্যাহত থাকিব পাৰিলেহেতেন। উক্ত অধ্যক্ষজনে ১০-০৭-১৯৯৬ত পদত্যাগ কৰিছিল। তাৰপিছত,

বৰ্তমানৰ উত্তৰদাতাক পূৰ্বৰ অধ্যক্ষৰ পদত্যাগৰ ফলত হোৱা খালী ঠাইখন পূৰণ কৰিবলৈ পৰিষদৰ অধ্যক্ষ নিযুক্ত কৰা হৈছিল, উত্তৰদাতাজনৰ পক্ষত মনোনয়নৰ উক্ত আদেশৰ তাৰিখ ১৬-১০-১৯৯৬ আছিল। উক্ত মনোনয়ন পৰৱৰ্তী নিৰ্দেশলৈকে আছিল। এইকথা প্ৰতীয়মান হয় যে, ইয়াৰ পিছত মণিপুৰৰ ৰাজ্যপালে ২৬-০৫-১৯৯৭ৰ জাননীৰ জৰিয়তে আইনৰ ৪নং ধাৰাৰ অধীনত ক্ষমতা প্ৰয়োগ কৰি পৰিষদখন পুনৰ গঠন কৰা হৈছিল আৰু সেই পুনৰ গঠিত পৰিষদত উত্তৰদাতাক অধ্যক্ষ হিচাপে দেখুওৱা হৈছিল আৰু পুনৰ গঠিত পৰিষদ পৰৱৰ্তী নিৰ্দেশলৈকে অব্যাহত থাকিব। তাৰপিছত জাৰীকৃত পূৰ্বৰ নিৰ্দেশৰ ঠাইত লগতে মণিপুৰ পানী (প্ৰদূষণ প্ৰতিৰোধ আৰু নিয়ন্ত্ৰণ) নিয়ম, ১৯৯১ৰ নিয়ম ১১ৰ উপনিয়ম(২)ৰ সৈতে আইনৰ ধাৰা ৫ৰ উপধাৰা(৯) আৰু ধাৰা ১২ৰ উপ-ধাৰা(১) অনুসৰি মণিপুৰৰ ৰাজ্যপালৰ ২৮-১০-১৯৯৭তাৰিখৰ নিৰ্দেশৰ দ্বাৰা উত্তৰদাতাৰ অধ্যক্ষৰ কাৰ্যালয় তেওঁৰ প্ৰাৰম্ভিক মনোনয়নৰ তাৰিখৰ পৰা তিনি বছৰৰ বাবে সীমাবদ্ধ কৰা হৈছিল অৰ্থাৎ ১৬-১০-১৯৯৬ৰ পৰা ১৫-১০-১৯৯৯লৈকে অব্যাহত থাকিব লাগিছিল। আমি এইটোও উল্লেখ কৰিব পাৰো যে, ইয়াৰ মাজতে আইনৰ ৪নং ধাৰাৰ অধীনত ০৮-১২-১৯৯৭তাৰিখৰ জাননীৰ জৰিয়তে পৰিষদখন পুনৰ গঠন কৰা হৈছিল য'ত উত্তৰদাতাক অধ্যক্ষ হিচাপে দেখুওৱা হৈছিল আৰু তেওঁ পৰৱৰ্তী নিৰ্দেশ নিদিয়ালৈকে অব্যাহত থাকিব লাগিছিল। ২৮-১০-১৯৯৭তাৰিখৰ ওপৰোক্ত নিৰ্দেশৰ ০৮-১২-১৯৯৭তাৰিখৰ জাননীৰ সৈতে উত্তৰদাতাৰ কাৰ্যকাল প্ৰতিকূল পৰিস্থিতিৰ সন্মুখীন হয়। অধ্যক্ষ হিচাপে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰি থকাৰ সময়ত তেওঁৰ বিৰুদ্ধে কিছুমান অভিযোগ উত্থাপন কৰা হৈছিল য'ত তেওঁ অভিযোগ

কৰিছিল যে, সদস্য হিচাপে তেওঁৰ পদৰ অপব্যৱহাৰ কৰিছিল সেয়ে পৰিষদৰ অধ্যক্ষ হিচাপে তেওঁ অব্যাহত থকাটো আইনৰ ধাৰা নং ৬(১)(জি)ৰ অধীনত প্ৰদান কৰা সাধাৰণ জনতাৰ স্বাৰ্থৰ খাতিৰত ক্ষতিকাৰক হয়।

এই পৰ্যায়ত এইটো উল্লেখ কৰিব পাৰি যে, অধ্যক্ষক আইনৰ ৪ ধাৰাৰ উপধাৰা (২)ৰ দ্বাৰা নিৰ্ধাৰিত পৰিষদৰ সদস্য হিচাপেও গণ্য কৰা হই তলত উল্লেখ কৰা ধৰণে–

> "(২) এখন ৰাজ্যিক পৰিষদ তলত উল্লেখ কৰা সদস্যসকলৰে গঠিত হ'ব, যেনেঃ
>
> (এ) এজন সভাপতি......"

উত্তৰদাতাক জাৰি কৰা কাৰণ দৰ্শোৱা জাননী অনুসৰি আৰু তেওঁৰ উত্তৰ বিবেচনা কৰাৰ পিছত, মণিপুৰৰ ৰাজ্যপালে আইনৰ ধাৰা ৬(১)(জি)ৰ সৈতে ধাৰা ৫(৩)ৰ অধীনত ক্ষমতা প্ৰয়োগ কৰি ১৯-১০-১৯৯৮তাৰিখৰ আদেশত উত্তৰদাতাক ব'ৰ্ডৰ অধ্যক্ষ পদৰ পৰা আঁতৰাই দিয়াৰ নিৰ্দেশ দিয়ে। উত্তৰদাতা গৰাকীয়ে অসম উচ্চ ন্যায়ালয়, ইম্ফল পীঠৰ এক লেখ আবেদনত বিষয়টো উত্থাপন কৰিছিল। তেওঁৰ লেখ আবেদনৰ শুনানি গ্ৰহণ কৰা এগৰাকী বিদ্বান একক ন্যায়াধীশে ৩০-০৪-১৯৯৯ত ইয়াৰ অনুমতি প্ৰদান কৰি সন্তুষ্ট হৈছিল। এইকথা উল্লেখ কৰিব পাৰি যে, বিদ্বান একক ন্যায়াধীশজনে নিৰ্দেশ দিছিল যে, উত্তৰদাতাই অধ্যক্ষ হিচাপে তেওঁৰ কাৰ্যালয়ত বাহাল থাকিব কিয়নো তেওঁক আঁতৰোৱা আদেশ একাষৰীয়া কৰা হৈছিল আৰু তেওঁৰ কাৰ্যকাল ১৬-১০-১৯৯৬ৰ পৰা তেওঁক পূৰ্বে উল্লেখ কৰা নিৰ্দেশ অনুসৰি ব'ৰ্ডৰ অধ্যক্ষ হিচাপে নিযুক্তি দিয়াৰ পৰা তিনি বছৰ গণনা কৰি ১৫-১০-

১৯৯৯ত শেষ হ'ব। আপীলকাৰীসকলে খণ্ড বিচাৰপীঠৰ আগত আপীল কৰি বিষয়টো উত্থাপন কৰিছিল আৰু তেওঁলোকৰ আপীলৰ গুণাগুণৰ ওপৰত আপীল আদালতক সন্তুষ্ট কৰাত ব্যৰ্থ হোৱাৰ বাবে, তেওঁলোক বৰ্তমানৰ আপীলত আমাৰ সন্মুখত উপস্থিত হৈছে।

আপীলকাৰীৰ বিদ্বান জ্যেষ্ঠ পৰামৰ্শদাতাই এই আপীলৰ সমৰ্থনত দুটা যুক্তি উত্থাপন কৰিছিল, (i) যেতিয়া আদালতে বিচাৰ কৰিছিল যে, উত্তৰদাতাজনক কাৰণ প্ৰকাশৰ জাননীত উল্লেখ কৰা অনুসৰি তেওঁৰ বিৰুদ্ধে থকা অভিযোগসমূহ পূৰণ কৰিবলৈ যুক্তিসংগত সুযোগ দিয়া হৈছিল, তেতিয়া আদালত আপীল আদালত হিচাপে গণ্য কৰিব নোৱাৰিলেহেঁতেন আৰু যোগ্যতাৰ ওপৰত সিদ্ধান্ত ল'ব নোৱাৰিলেহেঁতেন আৰু বিচাৰ কৰাটো উচিত নাছিল যে উত্তৰদাতা ব্যক্তিগৰাকীক ৬(২)ধাৰাৰ সৈতে ধাৰা ৫(৩)ৰ অধীনত প্ৰয়োজনীয় যুক্তিসঙ্গত সুযোগ হিচাপে ক্ষমতাৰ কোনো অপব্যৱহাৰৰ বাবে দোষী বুলি গণ্য কৰা হোৱা নাছিল, আৰু (ii) যিকোনো ক্ষেত্ৰত, বিদ্বান একক ন্যায়াধীশৰ ভুল হব- আপীলকাৰীসকলক উত্তৰদাতাক ১৫-১০-১৯৯৯লৈকে কাৰ্যালয়ৰ পৰা অপসাৰিত নকৰি, তেওঁৰ স্পষ্ট তিনি বছৰৰ সময় উপলব্ধ আছিল বুলি ধাৰণা কৰি অধ্যক্ষ হিচাপে অব্যাহত ৰখাৰ বাবে, যদিহে তেওঁৰ মনোনয়নৰ নিৰ্দেশৰ ১৬-১০-১৯৯৬ৰ পৰা ৩বছৰৰ কাৰ্যকাল চলি আছে। এই সন্দৰ্ভত আবেদনকাৰীসকলৰ পৰা পৰিচিত জ্যেষ্ঠ পৰামৰ্শদাতাই আইনখনৰ ধাৰা ৫(৬)ৰ ওপৰত যথেষ্ট নিৰ্ভৰ কৰিছিল।

আনহাতে, উত্তৰদাতাৰ পৰা বিদ্বান অধিবক্তাই দাখিল কৰিছিল যে, উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ নিৰ্দেশ অনুসৰি উত্তৰদাতা ইতিমধ্যে ব'ৰ্ডৰ বৰ্তমানৰ অধ্যক্ষ হিচাপে অব্যাহত আছে আৰু তেওঁৰ কাৰ্যকাল প্ৰায় শেষ হৈ আহিছে

আৰু তেওঁ ১৫-১০-১৯৯৯ৰ পিছতো অধ্যক্ষ হিচাপে অব্যাহত থাকিব নিবিচাৰে আৰু সেয়েহে, বিতৰ্কৰ গুণাগুণৰ ওপৰত আপীলকাৰীসকলৰ বিদ্বান জ্যেষ্ঠ পৰামৰ্শদাতাই উপস্থাপন কৰা প্ৰথম যুক্তিটো প্ৰায় শৈক্ষিক হৈ পৰিছে কিয়নো উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ নিৰ্দেশৰ বিৰুদ্ধে এই আদালতে কোনো অন্তৰ্বৰ্তীকালীন ৰেহাই প্ৰদান কৰা নাছিল বা উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ খণ্ড বিচাৰপীঠে বিদ্বান একক ন্যায়াধীশৰ নিৰ্দেশৰ বিৰুদ্ধে কোনো অন্তৰ্বৰ্তীকালীন ৰেহাই প্ৰদান কৰা নাছিল।

যিমানদূৰ দ্বিতীয় যুক্তিৰ কথা আছে, উত্তৰদাতাৰ হৈ বিদ্বান পৰামৰ্শদাতাৰ দ্বাৰা দাখিল কৰা হৈছিল যে, মণিপুৰৰ ৰাজ্যপালৰ ২৬-০৫-১৯৯৭ৰ নিৰ্দেশ অনুসৰি ব'ৰ্ডৰ পুনৰ্গঠন অনুসৰি আইনৰ ধাৰা ৫(১)ৰ দ্বাৰা নিৰ্ধাৰিত ২৬-০৫-১৯৯৭ৰ পৰা উত্তৰদাতাৰ আনকি তিনি বছৰৰ বাবে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰাৰ অধিকাৰ থাকিব পাৰে, কিন্তু যিহেতু ৰাজ্যপালৰ তাৰিখ ২৮-১০-১৯৯৭ৰ পৰৱৰ্তী নিৰ্দেশ আছিল, সেয়েহে তেওঁৰ কাৰ্যকাল তেওঁৰ প্ৰাৰম্ভিক মনোনয়নৰ পৰা তিনি বছৰলৈ বৃদ্ধি কৰিব পাৰে; যি ১৬-১০-১৯৯৬আদেশৰ দ্বাৰা স্পষ্টভাৱে নিৰ্ধাৰণ কৰা হৈছে। উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ নিৰ্দেশ অনুসৰি উত্তৰদাতাই ১৫-১০-১৯৯৯ৰ ওপৰঞ্চি আগবাঢ়িব নিবিচাৰে আৰু যিটো নিৰ্দেশনাৰ বিৰুদ্ধে উত্তৰদাতাই কোনো ক্ৰচ্-আপীল দাখিল কৰাটো উপযুক্ত বুলি ভবা নাই।

প্ৰতিদ্বন্দ্বী যুক্তিৰ প্ৰতি আমাৰ উদ্বেগজনক বিবেচনা কৰাৰ পিছত আমি পাইছো যে, উত্তৰদাতাৰ ১৫-১০-১৯৯৯ত ম্যাদ উকলিবলগীয়া কাৰ্যকালৰ সপক্ষে উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ নিৰ্দেশ প্ৰায় নিজে নিজেই কাৰ্যকৰী হৈছে আৰু তেওঁ ব'ৰ্ডৰ অধ্যক্ষ হিচাপে কাম কৰিবলৈ এক মাহতকৈও কম সময় বাকী আছে, ১৯-১০-১৯৯৮তাৰিখৰ নিৰ্দেশৰ দ্বাৰা উত্তৰদাতাক

আঁতৰোৱাৰ সন্দৰ্ভত আপীলকাৰীৰ বাবে বিদ্বান জ্যেষ্ঠ পৰামৰ্শদাতাই উত্থাপন কৰা প্ৰথম অভিযোগটো শৈক্ষিকভাৱে আগ্ৰহৰ বিষয় হৈ পৰিছে। সেয়েহে, আপীলকাৰীৰ পক্ষত বিদ্বান জ্যেষ্ঠ পৰামৰ্শদাতাক আমাৰ সন্মুখত এই বিষয়টো পুনৰ উত্থাপন কৰিবলৈ অনুমতি দিয়া নাই। এইটোৱে আমাক দ্বিতীয় উক্তিটো বিবেচনা কৰাৰ অৱকাশ দিয়ে।

আইনখনৰ ধাৰা ৫(১) তলত উল্লেখ কৰা হৈছেঃ

"৫. *সদস্যসকলৰ সেৱাৰ নিয়ম আৰু চৰ্তাৱলীঃ* (১) এই আইনৰ দ্বাৰা বা ইয়াৰ অধীনত অন্যথা প্ৰদান কৰা ব্যৱস্থাৰ বাহিৰে, সদস্য-সচিবৰ বাহিৰে পৰিষদৰ এজন সদস্যই তেওঁৰ মনোনয়নৰ তাৰিখৰ পৰা তিনি বছৰৰ কাৰ্যকালৰ বাবে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰিবঃ

অৱশ্যে, এজন সদস্যই তেওঁৰ কাৰ্যকাল শেষ হোৱাৰ পিছতো তেওঁৰ উত্তৰাধিকাৰীয়ে তেওঁৰ কাৰ্যালয়ত প্ৰৱেশ নকৰালৈকে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰি থাকিব।"

সেয়েহে, এইকথা স্পষ্ট যে, পৰিষদৰ এজন সদস্যৰ কাৰ্যকাল য'ত ইতিমধ্যে উল্লেখ কৰা অধ্যক্ষ অন্তৰ্ভুক্ত থাকিব, আইনৰ ধাৰা ৪(২)(এ)ৰ দ্বাৰা নিৰ্ধাৰণ কৰা অনুসৰি, তেওঁৰ মনোনয়নৰ তাৰিখৰ পৰা তিনি বছৰ হ'ব। তেওঁৰ উত্তৰাধিকাৰীয়ে কাৰ্যালয়ত প্ৰৱেশ নকৰালৈকে তেওঁ অনুমোদিত সময়ৰ ওপৰঞ্চি কাৰ্যভাৰ চলাই নিব। অৱশ্যে, যদি এই ব্যৱস্থাটো নিজাববীয়াকৈ থাকে, তেন্তে উত্তৰদাতাজনে অধ্যক্ষ হিচাপে ১৬-১০-১৯৯৬ত মনোনীত হোৱাৰ তাৰিখৰ পৰা তিনি বছৰৰ সময়ৰ বাবে কাৰ্যকৰীভাৱে কাৰ্যভাৰ গ্ৰহণ কৰাৰ অধিকাৰ থাকিব। তেওঁ তেতিয়া অধ্যক্ষ হিচাপে ১৫-১০-১৯৯৯লৈকে অব্যাহত

থকাৰ অধিকাৰী আছিল আৰু সেই তাৰিখৰ আগতে অধ্যক্ষৰ পদ খালী হ'ব নোৱাৰে। ফলস্বৰূপে, ৰাজ্য চৰকাৰৰ বাবে সেই খালী পদ পূৰণ কৰাৰ কোনো সুযোগ নোলাব। অৱশ্যে, ধাৰা ৫ৰ উপধাৰা(৬) এই পৰ্যায়ত প্ৰাসংগিক হৈ পৰে। ইয়াত উল্লেখ কৰা হৈছে যে ব'ৰ্ড এখনৰ অস্থায়ী খালী ঠাই নতুন মনোনয়নৰ দ্বাৰা পূৰণ কৰা হ'ব আৰু খালী ঠাই পূৰণ কৰিবলৈ মনোনীত ব্যক্তিজনে যাৰ ঠাইত মনোনীত হৈছিল সেই সদস্যৰ বাকী থকা কাৰ্যকালৰ বাবেহে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰিব। আমি এই সন্দৰ্ভত ধাৰা ৫ৰ উপধাৰা(৩) আৰু (৪)ও উল্লেখ কৰিব পাৰোঁ, য'ত এইদৰে কৈছেঃ

"(৩) কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰ বা পৰিস্থিতি চাই ৰাজ্য চৰকাৰে যদি উপযুক্ত বুলি বিবেচনা কৰে, তেন্তে পৰিষদৰ কোনো সদস্যক তেওঁৰ কাৰ্যকালৰ ম্যাদ শেষ হোৱাৰ পূৰ্বে অপসাৰণ কৰিব পাৰে, তেওঁক ইয়াৰ বিৰুদ্ধে যুক্তি দেখুৱাবলৈ যুক্তিসংগত সুযোগ দিয়াৰ পিছত।

(৪) সদস্য-সম্পাদকৰ বাহিৰে ব'ৰ্ডৰ কোনো সদস্যই যিকোনো সময়তে পদত্যাগ নিজে লিখিতভাৱে কৰিব পাৰে-

(এ) অধ্যক্ষৰ ক্ষেত্ৰত কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰক বা পৰিস্থিতি চাই ৰাজ্য চৰকাৰক, আৰু

(খ) আন যিকোনো ক্ষেত্ৰত ব'ৰ্ডৰ অধ্যক্ষক;

আৰু অধ্যক্ষ বা এনে আন সদস্যৰ আসন তাৰপিছত খালী বুলি গণ্য হ'ব।"

এইকথা স্পষ্ট যে, যদি এনে অপসাৰণ ধাৰা ৫(৩) অনুসৰি হয় তেন্তে এনে সমাপ্তিৰ ফলত উদ্ভৱ হোৱা খালী ঠাই এনেদৰে আকস্মিকতাৰ

ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰা সাধাৰণ খালী ঠাইৰ বাহিৰে একো হ'ব নোৱাৰে। অস্থায়ী খালী পদৰ আন এটা উদাহৰণ ধাৰা ৫ৰ উপধাৰা(৪)ৰ ব্যৱস্থাৰ দ্বাৰা প্ৰদান কৰা হৈছে, যি সদস্য-সচিবৰ বাহিৰে ব'ৰ্ডৰ সদস্যসকলৰ পদত্যাগৰ সৈতে সম্পৰ্কিত। যদি অধ্যক্ষকে ধৰি কোনো সদস্যই তেওঁৰ কাৰ্যকাল শেষ হোৱাৰ আগতেই পদত্যাগ কৰে, তেন্তে অধ্যক্ষ বা এনে আন সদস্যৰ আসন খালী হ'ব। কিন্তু ইয়াৰ উপৰিও, ধাৰা ৬(১)য়ে ব'ৰ্ডৰ বৰ্তমানৰ সদস্যসকলৰ অযোগ্যতাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰে। যদি উপধাৰা(১)ৰ অধীনত কোনো সদস্যই এনে অযোগ্যতাৰ সন্মুখীন হোৱা দেখা যায়, তেন্তে ধাৰা ৬ৰ উপধাৰা(২)ৰ অধীনত তেওঁক যুক্তিসঙ্গত সুযোগ দিয়াৰ পিছত তেওঁৰ সাধাৰণ কাৰ্যকালৰ ম্যাদ শেষ হোৱাৰ পূৰ্বে তেওঁক তেওঁৰ কাৰ্যালয়ৰ পৰা অপসাৰণ কৰিব পাৰি। সেইটো হ'ব সাধাৰণ খালী পদৰ তৃতীয়টো উদাহৰণ। যেতিয়া এনে নৈমিত্তিক খালী পদসমূহ হয়, তেতিয়া ধাৰা ৫ৰ উপধাৰা(৬) কাৰ্যকৰী হ'বলৈ আৰম্ভ কৰিব আৰু যদি সেই খালী পদ পূৰণ কৰিবলৈ আন এজন সদস্যক মনোনীত কৰা হয়, তেন্তে তেওঁৰ কাৰ্যকাল সদস্যজনৰ অনিৰ্দিষ্ট কাৰ্যকালৰ বাকী সময়ৰ বাবে হ'ব, যাৰ ঠাইত তেওঁ মনোনয়নৰ জৰিয়তে ভৰ্তি হৈছে। বৰ্তমানৰ গোচৰৰ তথ্য অনুসৰি, এইটো কল্পনা কৰাটো সহজ যে, যিহেতু পূৰ্বৰ অধ্যক্ষই ১০-০৭-১৯৯৬ত পদত্যাগ কৰিছিল আৰু তেওঁক ০৫-০৫-১৯৯৫ত অধ্যক্ষ হিচাপে মনোনীত কৰা হৈছিল, সেয়েহে তেওঁৰ নিয়মীয়া কাৰ্যকাল ০৪-০৫-১৯৯৮ত সমাপ্ত হৈছিল। ইয়াৰ মাজতে, তেওঁৰ পদত্যাগৰ বাবে, অধ্যক্ষৰ আকস্মিক খালী ঠাই হৈছিল আৰু উক্ত খালী ঠাই ১৬-১০-১৯৯৬ত উত্তৰদাতাৰ মনোনয়নৰ দ্বাৰা পূৰণ কৰা হৈছিল। সেয়েহে, substituted nominee chairman(প্ৰতিস্থাপিত মনোনীত

অধ্যক্ষ) হিচাপে তেওঁৰ কাৰ্যকালৰ ম্যাদ শেষ নোহোৱালৈ কেৱল ০৪-০৫-১৯৯৮লৈকে অব্যাহত থাকিব পাৰিলেহেঁতেন। সেইদিনটোত, ধাৰা ৫ৰ উপধাৰা(৬)ৰ জৰিয়তে, অধ্যক্ষৰ খালী ঠাই হৈছিল বুলি ক'ব পাৰি আৰু ৰাজ্যিক কৰ্তৃপক্ষৰ দ্বাৰা আইন অনুসৰি সেই খালী ঠাই পূৰণ নোহোৱালৈকে, উত্তৰদাতাই সেই কাৰ্যালয়ত তেওঁৰ উত্তৰাধিকাৰী উপলব্ধ নোহোৱালৈকে ০৪-০৫-১৯৯৮লৈকে বাহাল থাকিব। এইটো নিশ্চিতভাৱে সঁচা যে, ইয়াৰ মাজতে আপীলকাৰীয়ে ভাবিছিল যে, উত্তৰদাতাক কাৰ্যালয়ৰ পৰা আঁতৰোৱা হ'ব পাৰে আৰু ১৯-১০-১৯৯৮ত নিৰ্দেশ জাৰি কৰিছিল। উত্তৰাধিকাৰী উত্তৰদাতাৰ পৰা দায়িত্ব ল'বলৈ উপলব্ধ নাছিল বুলি ধাৰণা কৰা হৈছিল। যি নহওঁক, উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ বিতৰ্কিত নিৰ্দেশনাৰ ক্ষেত্ৰত আৰু আপীলকাৰীসকলৰ বাবে বিদ্বান জ্যেষ্ঠ পৰামৰ্শদাতাৰ দ্বাৰা গ্ৰহন কৰা ব্যতিক্ৰমৰ ক্ষেত্ৰত, পূৰ্বতে উল্লেখ কৰা অনুসৰি আইনখনৰ প্ৰাসংগিক ব্যৱস্থাসমূহৰ সঠিক ব্যাখ্যাৰ ওপৰত উল্লেখ কৰিব লাগিব যে, ধাৰা ৪ৰ অধীনত যথাযথভাৱে গঠন কৰা ব'ৰ্ডৰ কোনো সদস্যৰ কোনো নৈমিত্তিক খালী পদৰ ক্ষেত্ৰত, এনে খালী পদ পূৰণ কৰা উত্তৰাধিকাৰী মনোনীত ব্যক্তিৰ কেৱল তেওঁ খালী পদ পূৰণ কৰা মূল সদস্যৰ প্ৰাৰম্ভিক নিযুক্তিৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত উপলব্ধ কাৰ্যালয়ৰ ম্যাদ শেষ নোহোৱালৈ হ’ব। এইটোও উল্লেখ কৰিব পাৰি যে, যেতিয়াই কোনো খালী ঠাই পূৰণ কৰা হয়, ৰাজ্যিক কৰ্তৃপক্ষই প্ৰতিবাৰে নতুন সদস্য অন্তৰ্ভুক্ত হোৱা বা অধ্যক্ষ অন্তৰ্ভুক্ত হোৱাৰ সময়ত পৰিষদৰ পুনৰ গঠন কৰা দেখা যায়। দৰাচলতে, ধাৰা ৪ৰ উপধাৰা (৩)ৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰখা হোৱা দেখা নাযায় কাৰণ, ইয়াত উল্লেখ কৰা হৈছে যে, প্ৰতিখন ষ্টেটক ব'ৰ্ড অধিসূচনাৰ উপধাৰা (১)ৰ অধীনত ৰাজ্য চৰকাৰে নিৰ্দিষ্ট কৰা নামৰ

সৈতে এক কৰ্প'ৰেট সংস্থা গঠন হ'ব, যাৰ perpetual succession চিৰস্থায়ী উত্তৰাধিকাৰ আৰু এক সাধাৰণ মোহৰ থাকিব। এই পৰিস্থিতিত, যদিও ৰাজ্য চৰকাৰৰ সময়ে সময়ে ব'ৰ্ড পুনৰ গঠন কৰাৰ কৰ্তৃত্ব আছে, কেৱল কিছুমান আকস্মিক খালী ঠাই হোৱাৰ বাবে, কৰ্তৃপক্ষৰ বাবে ব'ৰ্ডৰ পুনৰগঠনৰ অনুশীলন কৰাটো কঠোৰভাৱে প্ৰয়োজনীয় নহ'বও পাৰে অথবা উক্ত পুনৰগঠনক পৰৱৰ্তী নিৰ্দেশ নিদিয়ালৈকে অব্যাহত ৰাখিবলৈ নিৰ্দেশ দিব পাৰে, কিয়নো পুনৰ গঠিত পৰিষদৰ সদস্যসকলৰ কাৰ্যকালও ধাৰা ৪ৰ উপধাৰা(১)ৰ দ্বাৰা পৰিচালিত হ'ব। সেয়েহে, আপীলকাৰীৰ বিদ্বান জ্যেষ্ঠ অধিবক্তাৰ দ্বিতীয় যুক্তি গ্ৰহণ কৰি এইটো ধাৰণা কৰিব লাগিব যে, উচ্চ ন্যায়ালয়ে সন্মান সহকাৰে এই দৃষ্টিভংগী গ্ৰহণ কৰাত ভুল কৰিছিল যে, অধ্যক্ষ হিচাপে উত্তৰদাতাৰ কাৰ্যকাল ০৪-০৫-১৯৯৮ত অতিক্ৰম কৰিব পাৰে বা উত্তৰদাতাৰ অধ্যক্ষ হিচাপে মনোনয়নৰ তাৰিখৰ পৰা ৩বছৰৰ ম্যাদ শেষ হোৱালৈকে সেই তাৰিখৰ পৰা অধ্যক্ষৰ কোনো খালী ঠাই নাছিল, অৱশ্যে, আমাৰ ওপৰোক্ত সিদ্ধান্তই উত্তৰদাতাৰ সপক্ষে উচ্চ ন্যায়ালয়ে প্ৰদান কৰা চূড়ান্ত আদেশত কোনো প্ৰভাৱ পেলাব নোৱাৰে কাৰণ, উত্তৰদাতাৰ অধ্যক্ষ হিচাপে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰিবলৈ এক মাহতকৈও কম সময় আছে আৰু তেওঁৰ পৰামৰ্শদাতাৰ দ্বাৰা নিৰপেক্ষভাৱে কোৱা অনুসৰি তেওঁ সেই তাৰিখৰ বাহিৰে আগবাঢ়িব নিবিচাৰে। ফলস্বৰূপে, ১৫-১০-১৯৯৯ৰ পিছত আইন অনুসৰি অধ্যক্ষৰ খালী ঠাই পূৰণ কৰিবলৈ আপীলকাৰী-কৰ্তৃপক্ষৰ বাবে মুকলি থাকিব। সেই অনুসৰি আপীলআবেদনৰ অনুমতি দিয়া হৈছে। ব্যয় অবিহনে।

এছ. ভি. কে.

আপীলৰ অনুমতি দিয়া হৈছে।

অনুবাদ: ড. অৰ্চ্চনা দেৱী, কনিষ্ঠবৰ্গ অনুবাদক

অনুবাদ শাখা, গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়

DISCLAIMER

The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

“স্থানীয় ভাষালৈ অনূদিত এই ৰায় গোচৰত জড়িত পক্ষই বুজি পোৱাৰ উদ্দেশ্যে সীমিত ব্যৱহাৰৰ বাবেহে। ইয়াৰ বাদে অন্য ক্ষেত্ৰত অনূদিত ৰূপ ব্যৱহৃত নহ'ব। সকলো ব্যৱহাৰিক আৰু বিভাগীয় কামৰ লগতে ৰায়ৰ কাৰ্য্যকৰীকৰণ আৰু ৰূপায়ণৰ ক্ষেত্ৰতো এই ৰায়ৰ ইংৰাজী সংস্কৰণটোৱেই সঠিক বুলি বিবেচিত হ’ব।”